

КОНЦЕПЦІЯ NEW PUBLIC MANAGEMENT У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

*Тетяна В. Сокольська, Світлана П. Поліщук, Вікторія І. Лобунець
Білоцерківський національний аграрний університет,
м. Біла Церква, Україна
kafpublic_management@ukr.net*

Нині сільські території України, на яких проживає 13,2 млн. осіб, відчують критичний дисбаланс у просторово-регіональному розвитку країни, провокуючи низку економічних та екологічних проблем, демографічну кризу та ріст безробіття на селі. Основним видом діяльності на цих територіях є сільське господарство, яке внаслідок специфічних особливостей, є найуразливішим сектором економіки, який не може за рахунок реалізації своєї продукції отримати дохід, достатній для відшкодування витрат виробництва, збереження природного середовища та соціального розвитку, і за відсутності державного регулюючого впливу зазнає деструктивних змін незворотного характеру. Стає очевидним, що економічне зростання аграрної галузі, лише за рахунок власних джерел накопичення неможливе.

У зв'язку з цим, і уряд, і світова спільнота звернулись до пошуку ефективної моделі економічного зростання, яка передбачає появу нової технологічної бази, кардинальне поліпшення ділового клімату і підтримку середнього та малого бізнесу. Причому, процес її вироблення має бути синхронізований з коригуванням системи державного управління, від якої залежить ефективність усіх соціально-економічних процесів в цілому.

Дослідженням встановлено, що на сьогодні, в світі, набуває поширення концепція нового публічного управління (NPM – New Public Management), яка є запорукою залучення як коротко-, так і довгострокових інвестицій для забезпечення стійкого економічного розвитку села. Ця концепція з'явилася у відповідь на неспроможність традиційної моделі державного управління реагувати на нові соціо-економічні виклики: гостра економічна криза; приватизаційні процеси і реструктуризація суб'єктів господарювання без відповідної підготовки селян до вибору нових форм господарювання; стихійні ринкові відносини та катастрофічне зростання диспаритету цін, професійна невідповідність кадрів, задіяних у розробці вітчизняної аграрної політики, особливо в частині формування механізмів державної підтримки сільського господарства в умовах ринкової економіки.

Численні бюрократичні та адміністративні процедури щодо підтримки сільгосптоваровиробників та фермерів, привели до погіршення ділового клімату, що зрештою призупинило розвиток сільських територій.

Серед особливостей нової концепції простежується підвищення якості послуг, скорочення витрат на утримання публічних служб, впровадження ефективних моделей взаємодії органів державної влади і місцевого

самоврядування з суб'єктами громадянського суспільства з метою реалізації суспільних потреб та інтересів через публічно-приватне партнерство. Тобто акцент зміщується на потреби споживача; згуртованість працівників, що діють як одна команда; оцінку діяльності за результатами, які представляють цінність для споживачів; здатність змінювати правила при появі нових вимог до надання послуг.

New Public Management в контексті соціально-економічного розвитку сільських територій передбачає: децентралізацію; прозору систему бюджетування орієнтовану на результат; демократизацію із відкритістю процесу прийняття управлінських рішень; оптимізацію публічної служби; публічно-приватне партнерство; конкуренцію між постачальниками суспільних послуг; громадський контроль результатів; зміцнення довіри до влади з боку суспільства і приватного сектора.

Із впровадженням концепції NPM, розширенням повноважень ОТГ особливо зросла потреба у високопрофесійних управлінських кадрах, здатних вирішувати назрілі політичні, економічні, соціальні й культурні проблеми селян, володіти сучасним інструментарієм планування, організації, контролю, інформаційного забезпечення, мотивації персоналу, комунікативними здібностями. Не менш важливим у розвитку сільських територій є і якісний склад депутатського корпусу та ефективна робота старост. Сьогодні деякі територіальні громади можуть і не володіти значними земельними ресурсами та не мати фінансових можливостей, але за наявності якісних керівників, які прийматимуть ефективні управлінські рішення та їх підзвітності перед громадою можуть бути успішними.

Варто зазначити, що насправді спостерігається відсутність механізму «оцінки результатів» державної аграрної політики – немає чіткого взаємозв'язку між цілями, задачами засобами розвитку сільських територій, витраченими ресурсами та отриманими результатами. Тому в умовах обмеженості фінансових ресурсів новий публічний менеджмент розвитку сільських територій має бути спрямований на вирішення конкретних проблем, а саме: сприяння інноваційному розвитку села шляхом інвестування в освіту і науку; захист навколишнього середовища; соціально орієнтований сільський розвиток; стимулювання виробництва тих видів сільгосппродукції, які гарантують продовольчу безпеку держави, диверсифікацію виробництва, взаємодії органів державної влади і місцевого самоврядування з суб'єктами громадянського суспільства з метою реалізації суспільних потреб та інтересів. Тобто, на зміну традиційному державному управлінню, заснованого на веберовських принципах бюрократії, приходять гнучкі, адаптивні системи управління, здатні застосовувати інноваційні підходи у задоволенні потреб споживачів.